

Flyginventering av älg i Malingsbo

Vintern 2013/2014

RESULTATBLAD 01
2014

På uppdrag av Sveaskog AB har Svensk Naturförvaltning AB flyginventerat älg i Malingsbo älgförvaltningsområde (ÄFO). Arbetet utfördes 18–20 januari under goda väder- och snöbetingelser. Den genomsnittliga tätheten skattades till 7,2 älgar per 1000 ha fastmark. Lokalt var det tätare med älg, speciellt i delar av områdets norra halva.

INVENTERING

Inventeringen utfördes med helikopter längs linjer tvärs området enligt en metodik som kallas avståndsinventering (se faktaruta). Inventeringslinjerna placerades så tätt att en tredjedel av områdets totala yta spanades av.

Vädret var stabilt under hela inventeringen. Marken var helt täckt med snö och även stora delar av träden var täckta med snö, så kallad upplega (se tabell 1).

Tabell 1. Väder och snöförhållanden.

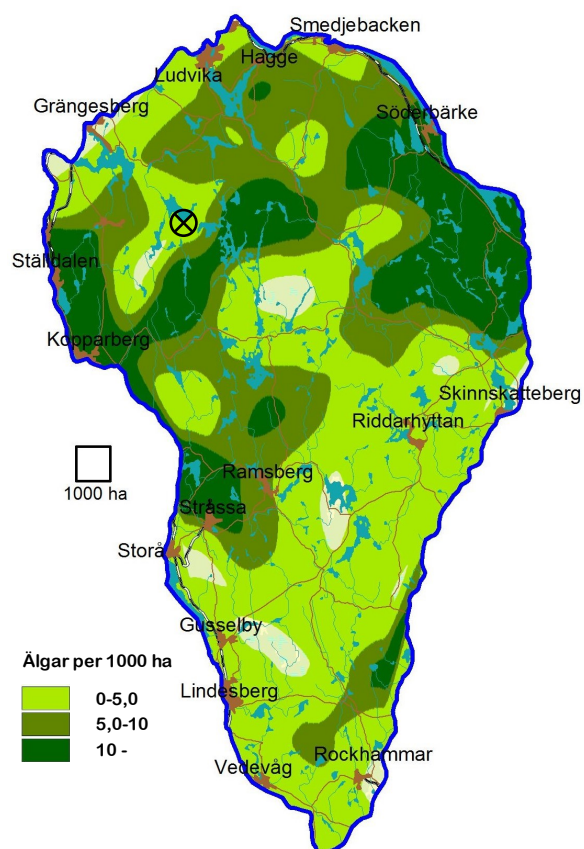
	Lägsta	Högsta
Temperatur	-10	-4
Molnighet (%)	50	100
Snödjup (cm)	17	21
Upplega (%)	50	80

RESULTAT

- Flyginventeringen återger stammens storlek och sammansättning i Malingsbo ÄFO vintern 2013-2014.
- Antalet älgar i området skattades till 1329. Detta motsvarar en genomsnittlig täthet på 7,2 älgar per 1 000 ha om man exkluderar tätorter och sjöar (kallat fastmark; tabell 2).
- Området uppvisade variationer i täthet med generellt en högre täthet i områdets norra del (figur 1).
- Fördelningen av älgar skall ses som en ögonblicksbild under några dagar och varierar under vinterhalvåret på grund av älgarnas förflyttningar inom sina respektive hemområden.

Faktaruta Avståndsinventering

Avståndsinventering (på engelska *Distance Sampling*) är en vanlig metod för att skatta antal och täthet av olika djurarter och används både inom forskning och naturförvaltning i flera länder. Den har i Sverige, bland annat, tillämpats för skattning av älg, dovhjort och ripa. Metoden bygger på att man räknar alla observerade individer, av den art man avser inventera, längs förutbestämda linjer. Det vinkelräta avståndet från linjen till varje observerat djur mäts också. Med stöd av uppgifterna på linjeavstånden går det skatta, dvs statistiskt beräkna, hur många djur det finns i området.

Figur 1. Malingsbo ÄFO med älgarnas geografiska fördelning under inventeringsdagarna. Förflyttningar inom hemområden, som kan vara flera tusen hektar, innebär att utseendet kan variera över vinterhalvåret. Cirkel med kryss indikerar position för observerade vargspår.

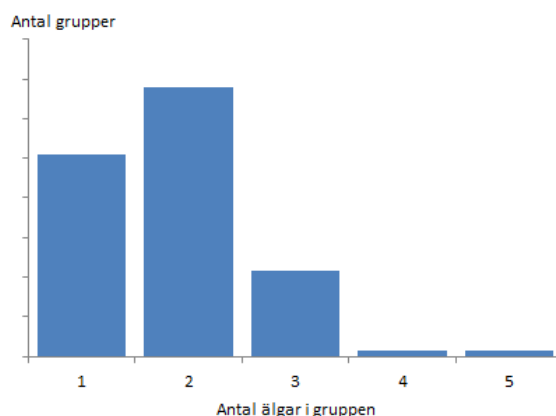
RESULTAT

- Mestadels var älgarna ensamma eller i grupp om två djur (figur 3). Det observerades endast ett fåtal grupper med fler än tre älgar.
- I genomsnitt var drygt fyra av tio kor kalvförande vid inventeringen. Endast 4 % av korna åtföljdes av två kalvar. Sammantaget var antalet kalvar per ko 0,48. I jämförelse med andra inventeringar Svensk Naturförvaltning utfört i Sverige, var detta under genomsnittet (figur 3).
- Det fanns färre tjurar än kor bland de vuxna djuren (43%; tabell 2). En skev könskvot bland vuxna älgar har som regel sin förklaring i olika jakttryck på tjurar och kor. Under senare år har könskvoterna jämnats ut på många håll i landet vilket tyder på ett generellt jämnare jakttryck på kor och tjurar.
- Utöver älg observerades annat vilt. Rådjur observerades främst i de södra delarna av området. Ingen direktobservation av varg gjordes men spår av en grupp om tre djur kunde noteras (för position se figur 1). Ett större antal tjädrar och orrar observerades, där antalet orrar antalsmässigt var i klar övervikt. Metodiken som den tillämpats tillåter inte att antalet av andra arter än älg skattas.

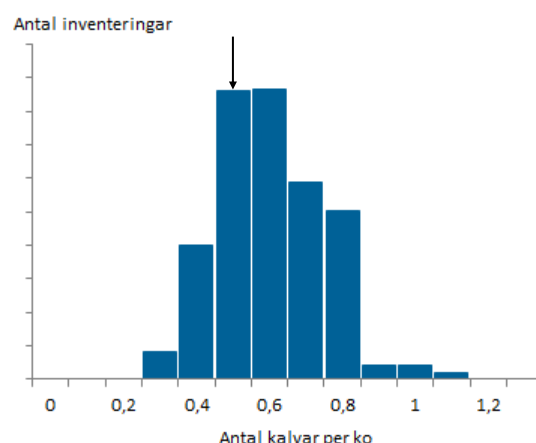
Tabell 2. Älgstammens antal och sammansättning.

Antal älgar	1329
Älgar per 1000 ha fastmark*	7,2
Älgar per 1000 ha skogs- och myrmark	7,8
Antal tjurar	443
Antal kor	598
Antal kalvar	287
Kalv per ko	0,48
Kalv per vuxen	0,28
Andel kor utan kalv	57%
Andel kor med 1 kalv	39%
Andel kor med 2 eller fler kalvar	4%
Könskvot	43%
Areal ha	203 000
Andel fastmark*	91%
Andel skogs- och myrmark	84%

*Fastmark utgörs av all mark utom sjöar, hav och tätorter

Figur 2. Relativt antal av olika gruppstorlekar. De flesta älgar observerades ensamma eller två och två.

Figur 3. Fördelning över skattningar av antal kalvar per ko i flyginventeringar utförda av Svensk Naturförvaltning AB. Svart pil indikerar stapel där värdet för kalv per ko i Malingsbo ÄFO 2013/2014 ingår.

Ko med kalv observerad inom Grimsö forskningsområde beläget sydväst om Riddarhyttan. Kon är tidigare märkt och bär en blå krage. Foto: Martin Wallgård